

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету туризму
та міжнародних комунікацій
доц., к.геогр.н. Габчак Н.Ф.
« 28 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм і рекреація
Освітня програма	Туризм
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Географія туризму України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 Сфера обслуговування за спеціальністю 242 Туризм і рекреація, освітньо-професійна програма «Туризм».

Розробник: проф., д.е.н. Папп В.В., професор кафедри туризму

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туризму

протокол №1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри проф., д.геогр.н. Машіка Г.В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій

протокол №1 від «28» серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії проф., д.геогр.н. Машіка Г.В.

© Папп В.В. 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Географія туризму України

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2-й	-
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 год. аудиторних – 60 год. самостійної роботи здобувача – 60 год.	1-й	-
	Лекції:	
	32 год.	4
	Практичні (семінарські):	
	28 год.	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:-	
	-	-
Форма підсумкового контролю: комплексна	Самостійна робота:	
	60 год.	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна "Географія туризму України" спрямована на формування ґрунтованої, різнобічно розвинутої особистості, здатної використовувати весь спектр набутих компетентностей для досягнення успіху в конкурентному середовищі. Набуті в процесі вивчення дисципліни компетентності підвищують конкурентоспроможність молодих фахівців на ринку праці.

Програма навчальної дисципліни "Географія туризму України" відображає комплексний підхід просторових аспектів туризму в Україні.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- визначення і оволодіння системою географічно-туристичних понять та категорій;
- набуття навичок пошуку інформації, що стосується формування уявлень про просторову організацію подорожі, рекреації та туризму у суспільному житті;
- аналіз різноманітних фактів і явищ у контексті розвитку туризму, їх критичне осмислення, формування власних поглядів їх відстоювання та презентація в усній і письмовій формах;
- визначення та розуміння дії чинників та передумов розвитку туризму у межах країн і регіонів світу;
- розкриття особливостей проходження господарсько-туристичних процесів у різних країнах і регіонах світу.

Програмні результати навчання:

Знати:

- основні положення законодавства у сфері туризму і туристичних ресурсів;
- зміст базових понять зі сфери менеджменту туристичних ресурсів та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг України;
- основні одиниці рекреаційно-туристичного районування території України залежно від наявних туристичних ресурсів, форм та видів туризму;
- особливості організації рекреаційно-туристичного простору із врахуванням регіональних особливостей;
- принципи організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем із врахуванням регіональних особливостей;
- особливості організації туристичної діяльності на природоохоронних територіях України, у сфері сільського зеленого туризму.

Вміти:

- застосовувати освоєні методи та підходи для цілей аналізу рекреаційно-туристичного потенціалу території України із врахуванням її природно-географічних особливостей;
- визначати відповідно до рекреаційно-туристичного районування території України потенціал її регіонів для впровадження спеціалізованих туристичних продуктів;
- унаслідок аналізу туристичної інфраструктури регіональних туристичних ринків України виявляти проблемні аспекти в освоєнні туристських ресурсів і туристичному обслуговуванні клієнтів та пропонувати шляхи їх розв'язання.

Предметом курсу виступають просторово-географічні аспекти туристичної діяльності в Україні.

Відповідно до освітньо-професійної програми 242 «Туризм», вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 04.** Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 06.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 07.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 08.** Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- СК 3.** Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.
- СК 5.** Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому

та окремих його форм і видів.

СК 9. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

СК 12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна вивчається на II курсі у I семестрі за даною освітньою програмою.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми 242 «Туризм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Когнітивна (пізнавальна) сфера	
Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	ПРН 5
Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.	ПРН 6
Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.	ПРН 9
Володіти державною та іноземною (іноземними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.	ПРН 11
Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	ПРН 14
Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	ПРН21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Географія туризму України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти оцінювати та генерувати кон'юнктуру туристичного ринку країни, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері туризму. Здійснювати оцінку регіонального чи локального використання туристичних ресурсів в країні.	ПРН 5
Аналізувати в'їзні та виїзні туристичні потоки в країні, здійснювати оцінку туристичної діяльності, працювати з проектами, планувати і розробляти туристичні маршрути.	ПРН 6
Здатність приймати оптимальні управлінські рішення і вміння застосовувати інформаційні та digital-технології в побудові вектору розвитку регіональних туристичних ринків.	ПРН 9
Вільне володіння однією або декількома іноземними мовами на професійному рівні. Вміння застосовувати навички мовного спілкування зі споживачами туристичних послуг.	ПРН 11
Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття. Рекламувати та поширювати з туристичною метою історико-культурну спадщину країни.	ПРН 14

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- лекція-конференція;
- методи ініціативного самонавчання; інформаційно-рецептивний; ілюстративний; репродуктивний; евристичний.

Для оцінювання знань здобувачів використовуються наступні форми контролю:

1. Усна (відповідь здобувача на окреме питання теми, бесіда під час розгляду проблемного питання, захист презентації або проекту).
2. Письмова (індивідуальна робота, поточна контрольна робота, модульна контрольна робота).
3. Перевірка рівня навчальних досягнень здобувачів з дисципліни «Географія туризму України» здійснюється на основі результатів модульних контрольних робіт та підсумкового контролю.

Форми (методи) контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: комплексна

Форма модульного контролю: комбінована (тести, письмова, усна)

Форма підсумкового семестрового контролю: усна

Поточний контроль знань здобувачів здійснюється за такими складовими:

- перевірка знань здобувачів на семінарських заняттях;
- контроль за виконанням індивідуальних завдань та самостійної роботи.

При оцінюванні знань здобувачів до уваги беруться:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- активність у дискусіях та вміння аргументувати;
- виконання практичних завдань;
- підготовка рефератів та їх захист;
- підготовка усних доповідей;
- підготовка презентації та її захист;
- підготовка проекту та його захист, тощо.

Максимальна оцінка поточного контролю становить 50 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1, 2)

Поточне оцінювання та індивідуальна робота									Сума
Модуль 1									50
Поточне оцінювання									
T1 56	T2 56	T3 56	T4 56	T5 56	T6 56	T7 56	Презент. 106	Реферат 106	
Модульне контрольне оцінювання №1									50
Разом за модуль 1									100
Модуль 2									50
Поточне оцінювання									
T8 56	T9 56	T10 56	T11 56	T12 56	T13 56	T14 56	Презент. 106	Реферат 106	
Модульне контрольне оцінювання №2									50
Разом за модуль 2									100
Модульний контроль									100
Підсумкове оцінювання (залік)									100

Форма модульного контролю – письмова, усна або тестова. Завдання для модульного контролю включає теоретичні питання, що вивчалися згідно програми. Максимальна кількість балів – 50 балів.

Сумарна кількість балів модульного контролю визначається як середнє арифметичне балів за два модулі і складає максимум 100 балів.

Допуск здобувача до підсумкового контролю знань здійснюється відповідно до діючих в університеті положень.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий контроль у формі семестрового заліку проводиться за навчальним матеріалом, визначеним цією робочою навчальною програмою у повному обсязі за семестр. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий (семестровий) контроль, та критерії оцінювання результатів навчальної роботи здобувачів доводяться до їх відома на початку вивчення дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумковий контроль оцінюється за національною шкалою та дублюється за 100 бальною шкалою з оцінкою ECTS. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів на заліку здійснюються за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До підсумкового (семестрового) контролю (заліку) з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (практичних завдань, індивідуальних, презентацій, рефератів, тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого здобувача робить позначку «недопущений».

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Теоретико-методологічні основи географії туризму

Тема 1. Теоретико-методологічні основи географії туризму

Географія туризму в системі наук. Об'єкт та предмет географії туризму. Методологія географічних туристичних досліджень. Розвиток географії туризму як напрямку наукового пошуку. Концептуальний базис географії туризму.

Тема 2. Предмет, об'єкт та роль дисципліни «Географія туризму України» у підготовці фахівців з туризму

Предмет та об'єкт дисципліни «Географія туризму України». Місце і роль дисципліни у програмі підготовки фахівців з туризму. Зв'язок курсу «Географія туризму України» з іншими дисциплінами. Головні терміни та поняття дисципліни «Географія туризму України».

Тема 3. Туристські ринки та послуги в туризмі

Сутність туристичного ринку. Джерела інформації про стан зарубіжних і вітчизняних туристських ринків. Чинники, що визначають сегментацію міжнародного туристського ринку. Регіональні та національні туристичні ринки. Послуги на туристичному ринку.

Тема 4. Роль туризму у соціально-економічному розвитку країни

Туризм як соціально-економічне явище. Історія виникнення і розвитку подорожей і туризму. Класифікація та види туризму. Туризм як сучасна галузь «невидимого експорту». Прямий і непрямий вплив розвитку туризму на економіку регіону чи країни.

Тема 5. Туристський маршрут та туроперейтинг

Туристична екскурсія та туристичний маршрут. Розробка туристичного маршруту та чинники що впливають на побудову маршруту. Сучасні тенденції туристичного попиту та його вплив на розробку туристичних маршрутів. Туроперейтинг та його роль в організації туризму.

Тема 6. Туризм як галузь постіндустріальної економіки

Глобалізація економіки, туризм та постіндустріальне суспільство. Галузева структура економіки та туризм у постіндустріальному суспільстві. Вільний час як соціальна передумова розвитку туризму. Попит і пропозиція на туристичні послуги та типологія національних туристичних ринків. Соціо-економічні особливості країн світу та попит на туристичний продукт.

Тема 7. Країнознавство - змістовна основа географії туризму

Туристичне країнознавство та формування уявлень про країну та регіон Світу. Методологія туристичного країнознавства. Джерела країнознавчої інформації. Загальна та туристсько-рекреаційна характеристика країни. Чинники розвитку туризму в зарубіжних країнах.

Змістовний модуль 2

Географія туристичних ресурсів України та їх оцінка, сучасний стан та перспективи використання.

Тема 8. Поняття про рекреаційно-туристичне ресурсокористування

Роль рекреаційно-туристичного ресурсокористування у сучасному житті. Основні суб'єкти, цілі та функції рекреаційно-туристичного ресурсокористування. Поняття про основні етапи циклу рекреаційно-туристичного ресурсокористування. Особливості використання рекреаційних територій

Тема 9. Структура і географія туристичної індустрії України

Туристична індустрія та її структура. Сектор розміщення. Сектор харчування. Сектор розваг і

відпочинку. Сектор транспортних перевезень. Сектор реалізації туристичних послуг. Сектор лікування, оздоровлення і реабілітації.

Тема 10. Географія рекреаційних видів туризму України

Класифікація рекреаційної діяльності. Вітчизняні особливості розвитку рекреаційного туризму. Рекреаційна інфраструктура – основа розвитку рекреації. Географія рекреаційного туризму.

Тема 11. Природні туристські ресурси України

Природні кліматичні туристські ресурси. Природні геоморфологічні туристські ресурси. Природні гідрологічні ресурси. Природні біологічні ресурси. Туристські ресурси територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Природні курортні ресурси.

Тема 12. Історико-культурні туристські ресурси України

Історико-культурні туристські ресурси: поняття та склад. Характеристика основних складових історико-культурних ресурсів. Історико-культурні об'єкти України, включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів.

Тема 13. Соціально-економічні ресурси туристської діяльності в Україні

Матеріально-технічна база туризму. Транспортна інфраструктура України. Готельно-ресторанне господарство як складова туристської інфраструктури України.

Тема 14. Рекреаційне та туристичне районування України

Процес рекреаційного та туристського районування та його характеристика. Районоутворюючі ознаки в туризмі та головні риси туристичних районів. Рекреаційна оцінка території та формування рекреаційних районів. Туристичне районування території України. Характеристика туристсько-рекреаційних районів України.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	всього	У тому числі		
л		п	с.р.	
Змістовний модуль 1				
Теоретико-методологічні основи географії туризму				
Тема 1. Теоретико-методологічні основи географії туризму	6	2	2	4
Тема 2. Предмет, об'єкт та роль дисципліни «Географія туризму України» у підготовці фахівців з туризму	6	2	2	4
Тема 3. Туристські ринки та послуги в туризмі	6	2	2	4
Тема 4. Роль туризму у соціально-економічному розвитку країни	8	4	2	4
Тема 5. Туристський маршрут та туроперейтинг	6	2	2	4
Тема 6. Туризм як галузь постіндустріальної економіки	6	2	2	4
Тема 7. Країнознавство - змістовна основа географії туризму	6	2	2	4
Разом за змістовним модулем 1	44	16	14	28
Змістовний модуль 2				
Географія туристичних ресурсів України та їх оцінка, сучасний стан та перспективи використання				
Тема 8. Поняття про рекреаційно-туристичне ресурсокористування	10	4	2	6
Тема 9. Структура і географія туристичної індустрії України	6	2	2	6
Тема 10. Географія рекреаційних видів туризму України	6	2	2	4
Тема 11. Природні туристські ресурси України	6	2	2	4
Тема 12. Історико-культурні туристські ресурси України	6	2	2	4
Тема 13. Соціально-економічні ресурси туристської діяльності в Україні	6	2	2	4
Тема 14. Рекреаційне та туристичне районування України	6	2	2	4
Разом за змістовним модулем 2	46	16	14	32
Всього годин:	120	32	28	60

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретико-методологічні основи географії туризму	2
2	Тема 2. Предмет, об'єкт та роль дисципліни «Географія туризму України» у підготовці фахівців з туризму	2
3	Тема 3. Туристські ринки та послуги в туризмі	2
4	Тема 4. Роль туризму у соціально-економічному розвитку країни	2
5	Тема 5. Туристський маршрут та туropolерейтинг	2
6	Тема 6. Туризм як галузь постіндустріальної економіки	2
7	Тема 7. Країнознавство - змістовна основа географії туризму	2
8	Тема 8. Поняття про рекреаційно-туристичне ресурсокористування	2
9	Тема 9. Структура і географія туристичної індустрії України	2
10	Тема 10. Географія рекреаційних видів туризму України	2
11	Тема 11. Природні туристські ресурси України	2
12	Тема 12. Історико-культурні туристські ресурси України	2
13	Тема 13. Соціально-економічні ресурси туристської діяльності в Україні	2
14	Тема 14. Рекреаційне та туристичне районування України	2
	Всього годин:	28

6.4. Самостійна робота

	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1	
1	Тема 1. Теоретико-методологічні основи географії туризму	4
2	Тема 2. Предмет, об'єкт та роль дисципліни «Географія туризму України» у підготовці фахівців з туризму	4
3	Тема 3. Туристські ринки та послуги в туризмі	4
4	Тема 4. Роль туризму у соціально-економічному розвитку країни	4
5	Тема 5. Туристський маршрут та туropolерейтинг	4
6	Тема 6. Туризм як галузь постіндустріальної економіки	4
7	Тема 7. Країнознавство - змістовна основа географії туризму	4
	Модуль 2	
8	Тема 8. Поняття про рекреаційно-туристичне ресурсокористування	6
9	Тема 9. Структура і географія туристичної індустрії України	6
10	Тема 10. Географія рекреаційних видів туризму України	4
11	Тема 11. Природні туристські ресурси України	4
12	Тема 12. Історико-культурні туристські ресурси України	4
13	Тема 13. Соціально-економічні ресурси туристської діяльності в Україні	4
14	Тема 14. Рекреаційне та туристичне районування України	4
	Всього годин:	60

Індивідуальні завдання

У межах навчальної дисципліни індивідуальна робота здобувача є варіативною і включає наступні завдання:

1. Конспект із теми за заданим планом або планом, який здобувач розробив самостійно.
2. Виконання практичних завдань.
3. Підготовка проектів.
4. Написання аналітичних записок.
5. Підготовка реферату, презентація або есе з окремої теми, питання чи вузької проблематики, яку здобувач узгоджує з викладачем.

Підготовка реферату – один із поширених видів дослідницької роботи здобувачів, що використовується у вищій школі. Даний вид роботи сприяє розвитку у здобувачів нахилу до пошукової, дослідницької діяльності та до творчого розв'язання навчально-виховних завдань освітнього закладу.

Реферат (від. лат. *Refero* – повідомляю, доповідаю) – це стислий виклад у письмовому вигляді наукової літератури з теми, вчення, змісту книги тощо. Реферат також передбачає наявність доповіді на дану тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту пошукової роботи.

Важливо зазначити, що у рефераті необхідно не лише висвітлити відповідну інформацію, а й показати своє ставлення до неї. Реферат демонструє ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати й узагальнювати суттєву наукову інформацію.

Обсяг реферату визначається специфікою теми і змістом матеріалу, кількістю відомостей, їх науковою цінністю або практичним значенням. Рекомендований обсяг становить 10-20 сторінок друкованого тексту.

Процес підготовки реферату має містити в собі наступні етапи:

- Вибір теми.
- Вивчення спеціальної літератури за темою реферату.
- Складання плану.
- Добір і вивчення додаткових джерел та інформації з обраної теми.
- Добір практичного та статистичного матеріалу.
- Опрацювання зібраного матеріалу.
- Безпосереднє написання тексту реферату.
- Формулювання висновків.
- Оформлення реферату і списку джерел.
- Самокритична оцінка змісту і виправлення помилок.
- Підготовка тез або доповіді до захисту реферату.
- Захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції та ін.).

Тему реферату здобувач вибирає у відповідності до рекомендацій викладача або ж самостійно, а також маючи на увазі перспективу подальшого використання реферату для написання курсових та підсумкових кваліфікаційних робіт. Вибір теми реферату здобувач повинен узгоджувати з викладачем.

Структура реферату вищого навчального закладу повинна складатися з таких частин:

- Титульна сторінка
- План
- Вступ
- Основна частина, яка складається з розділів, пунктів та підпунктів
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки (за необхідності)

У вступі обґрунтовуються актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на потреби суспільства та розвиток конкретної галузі науки або практичної діяльності.

В основній частині здійснюється огляд основних теоретичних та експериментальних

досліджень з теми, зазначається, хто з учених вивчав дану проблему, які ідеї висловлював.

Визначаються сутність проблеми, основні чинники, що зумовлюють розвиток явища або процесу, що вивчається, наводиться перелік основних змістовних аспектів проблеми, які розглядалися вченими. Визначаються недостатньо досліджені питання, з'ясовуються причини їх слабого висвітлення.

Наступний етап передбачає поглиблений аналіз сучасного стану процесу або явища, тлумачення основних поглядів і позицій щодо проблеми, висвітлюються власні судження та думки відносно перспектив розвитку проблеми.

У висновках надаються узагальнені ідеї, думки, оцінки, пропозиції автора.

До списку використаних джерел включають публікації, звертаючи особливу увагу на публікації за останні 5-10 років, Інтернет-ресурси. Кількість використаних джерел у списку повинна становити не менше 10 праць, які оформлені відповідно до сучасних вимог оформлення бібліографії.

У додатках за необхідності наводяться формули, таблиці, схеми, якщо вони суттєво полегшують розуміння роботи.

Оцінюють реферат, спираючись на наступні критерії:

- відповідність теми змісту реферату;
- глибина і повнота розкриття теми;
- логіка викладення матеріалу;
- термінологічна чіткість;
- рівень навичок самостійної роботи з науковою літературою та вміння її критично аналізувати;
- власне бачення проблеми автором, самостійний, творчий характер роботи;
- правильне оформлення реферату і списку використаних джерел;
- вміння автора відібрати найсуттєвіший матеріал для короткого виступу;
- якість презентації результатів реферативного дослідження.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

- технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук;
- програмне забезпечення: система електронного навчання Moodle;
- карти України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Закон України «Про туризм» від 18.11. 2003 р. № 1282. Урядовий кур'єр. 2003. 25.12. (№244). С. 15 – 19.
2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 34, с.502 (зі змінами та доповненнями) .
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 39, ст.333 (зі змінами та доповненнями).
4. Алешугіна Н. О., Зеленська О. О., Смаль І. В. Основи туристичного країнознавства: опорний конспект у таблицях і схемах : навч.-наочн. посіб. / За ред. І. В. Смаля. Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010.
5. Алешугіна Н. О., Зеленська О. О., Смаль І. В. Туристичне країнознавство у таблицях і схемах: навч. посіб. / За ред. І. В. Смаля. Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2011. 387 с.
6. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К.: Альтерпрес, 2002.
7. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг. Підручник. Київ: Знання, 2008. 661с.
8. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів, 1997.
9. Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Теоретичні основи туризмології: навч. посіб. Київ: Ніка-Центр, 2005.
10. Олійник Я. Б., Шищенко П. Г., Степаненко А. В., Масляк П. О. Географія: Україна і світ. Київ: Знання, 2008.
11. Правик Ю. М. Маркетинг туризму: підручник Київ: Знання, 2008. 303 с.
12. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>.
13. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 344с.
14. Смаль І. В. Географія туризму: навч. посіб. Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2011. 575 с.
15. Смаль І. В. Основи географії рекреації і туризму: навч. посіб. Ніжин: Видавництво НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004.
16. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу: навч. посіб. Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 256 с.
17. Смаль І. В., Жирак Л. М., Мальована О. Г. Туристичне країнознавство: Європейський туристичний регіон : навч. посіб. / за ред. І. В. Смаля : Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 180с.
18. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності. Підручник Київ: Грамота, 2006. 264с.
19. Тимошенко І. І. Маркетинг туризму: навч. посіб. Київ: Вид. Європ. ун-ту. 2006. 324с.
20. Федорченко В. К., Мініч І. М. Туристський словник-довідник. Навчальний посібник. К., 2000.

Додаткова література

1. Власенко І. В. Сучасний стан та особливості розвитку ринку туристичних послуг України в умовах національної економіки. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2017. Вип. 2(26). С. 217-232.
2. Кирилюк І. М. Екологічний туризм у контексті сталого розвитку. Екотренди в індустрії гостинності: реалії та перспективи : кол. моногр.; за ред. І. М. Поворознюк; Вінниця : ТВОРИ, 2023. С. 204-228.
3. Колісниченко Т. О., Палвашова Г. І. Перспективи та проблеми розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні. Інноваційні технології в готельно-ресторанному бізнесі: Матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19-20 травня 2020 р.). К.: НУХТ, 2020. 305 с. С. 80-81.
4. Миронов Ю. Б. Глобальні тренди розвитку гастрономічного туризму. Географія та туризм. 2019. Вип. 50. С. 31-33.
5. Стецишин А. І., Миронов Ю. Б. Напрями розвитку замкового туризму в Україні.

Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти: Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25-26 листопада 2021 р.). Дніпро: НМетАУ, 2021. 310 с. С. 92-93.

6. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу : монографія / Т. І. Ткаченко, С. В. Мельниченко, М. Г. Бойко та ін.; за ред. А. А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2010. 569 с.
7. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. 2-ге вид., випр. та доповн. К.: КНТЕУ, 2009. 463 с.
8. Требух А.А., Бандура Н.Б. Туристичний кластер як форма посилення конкурентних переваг регіону. Науковий вісник НДТУ України. 2010. С.265- 270.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Всесвітньої туристичної організації. Режим доступу: <http://www.unwto.org>
2. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. Режим доступу: <https://mtu.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Туристичної Асоціації України. Режим доступу: <http://www.tau.org.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Української асоціації туристичних агентств. Режим доступу: <http://www.uata.com.ua>.
5. Офіційний сайт Державного агентства з туризму і курортів України. Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>.

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)